

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (seitsemäs jaosto)

15 päivänä kesäkuuta 2023*

Ennakkoratkaisupyyntö – Sosiaaliturva – Asetus (EY) N:o 883/2004 – 3 artiklan 1 kohdan a alakohta – Sairausetuuksien käsite – Soveltamisala – Työntekijöiden vapaa liikkuvuus – SEUT 45 artikla – Asetus (EY) N:o 492/2011 – 7 artiklan 2 kohta – Sosiaaliset edut – Erilainen kohtelu – Oikeuttamisperusteet – Covid-19 – Kansallisen terveysturvaviranomaisen määräämä työntekijöiden eristys – Työnantajan mainituille työntekijöille maksama korvaus – Toimivaltaisen viranomaisen työnantajalle maksama hyvitys – Asuinvaltion viranomaisen toteuttaman toimenpiteen perusteella karanteeniin määrättyjen rajatyöntekijöiden pois sulkeminen

Asiassa C-411/22,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Verwaltungsgerichtshof (ylin hallintotuomioistuin, Itävalta) on esittänyt 24.5.2022 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 21.6.2022, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Thermalhotel Fontana Hotelbetriebsgesellschaft mbH,

jossa asian käsittelyyn osallistuu

Bezirkshauptmannschaft Südoststeiermark,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (seitsemäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja M. L. Arastey Sahún sekä tuomarit F. Biltgen (esittelevä tuomari) ja J. Passer,

julkisasiamies: M. Szpunar,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Thermalhotel Fontana Hotelbetriebsgesellschaft mbH, edustajanaan T. Katalan, Rechtsanwältin,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

- Itävallan hallitus, asiamiehinään A. Posch, J. Schmoll ja F. Werni,
 - Tšekin hallitus, asiamiehinään O. Serdula, M. Smolek ja J. Vlácil,
 - Suomen hallitus, asiamiehenään M. Pere,
 - Euroopan komissio, asiamiehinään B.-R. Killmann ja D. Martin,
- päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,
- on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta 29.4.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 883/2004 (EUVL 2004, L 166, s. 1) 3 artiklan 1 kohdan a alakohdan sekä SEUT 45 artiklan ja työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta unionin alueella 5.4.2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 492/2011 (EUVL 2011, L 141, s. 1) 7 artiklan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Thermalhotel Fontana Hotelbetriebsgesellschaft mbH (jäljempänä Thermalhotel Fontana) ja Bezirkshauptmannschaft Südoststeiermark (Itä-Steiermarkin alueen hallintoviranomainen, Itävalta; jäljempänä hallintoviranomainen) ja joka koskee sitä, että viimeksi mainittu on kieltäytynyt maksamasta Thermalhotel Fontanalle korvausta siitä ansionmenetyksestä, joka sen työntekijöille on aiheutunut sen ajanjakson aikana, jona Slovenian ja Unkarin toimivaltaiset viranomaiset ovat määränneet covid-19-pandemian yhteydessä heidät karanteeniin koteihinsa kyseisissä jäsenvaltioissa.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

Asetus N:o 883/2004

- 3 Asetuksen N:o 883/2004 3 artiklan, jonka otsikkona on ”Asiallinen soveltamisala”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tätä asetusta sovelletaan kaikkeen seuraavia sosiaaliturvan aloja koskevaan lainsäädäntöön:

a) sairausetuudet;

– –”

4 Kyseisen asetuksen 5 artiklan sanamuoto on seuraava:

”Jollei tässä asetuksessa toisin säädetä, ja erityiset täytäntöönpanosäännökset huomioon ottaen sovelletaan seuraavaa:

--

b) jos tietyillä seikoilla tai tapahtumilla on toimivaltaisen jäsenvaltion lainsäädännön nojalla oikeusvaikutuksia, kyseisen jäsenvaltion on otettava huomioon toisten jäsenvaltioiden alueella tapahtuneet samankaltaiset seikat tai tapahtumat ikään kuin ne olisivat tapahtuneet sen alueella.”

Asetus N:o 492/2011

5 Asetuksen N:o 492/2011 7 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltion kansalaista ei työntekijänä saa kansalaisuutensa vuoksi saattaa toisen jäsenvaltion alueella kotimaisiin työntekijöihin verrattuna eri asemaan työ- ja palvelussuhteen ehtojen suhteen; tämä koskee erityisesti palkkausta, irtisanomista ja työttömyyden sattuessa paluuta saman alan työhön tai uudelleen työllistämistä.

2. Hänen on saatava samat sosiaaliset ja verotukseen liittyvät edut kuin kotimaisten työntekijöiden.”

Itävallan oikeus

6 14.10.1950 annettua vuoden 1950 tartuntatautilakia (Epidemiegesetz 1950; BGBl. 186/1950) sovelletaan pääasiassa, sellaisena kuin sen 7 ja 32 § ovat 25.9.2020 annetun toisinnon mukaisesti (BGBl. I, 104/2020) ja sellaisena kuin sen 17 § on 24.7.2006 annetun toisinnon (BGBl. I, 114/2006) mukaisesti (jäljempänä EpiG).

7 EpiG:n 7 §:ssä, jonka otsikko on ”Sairastuneiden eristys”, säädetään seuraavaa:

”(1) Asetuksella nimetään ne taudit, joista on tehtävä ilmoitus ja joiden osalta sairastuneille tai sairastuneiksi tai tartunnan saaneiksi epäillyille henkilöille voidaan määrätä eristystoimenpiteitä.

(1a) Sellaisen taudin, josta on tehtävä ilmoitus ja joka nimetään 1 momentissa tarkoitettussa asetuksessa, leviämisen estämiseksi sairastuneet tai sairastuneiksi tai tartunnan saaneiksi epäillyt henkilöt voidaan eristää tai heidän yhteyksiään ulkomaailmaan voidaan estää, jos taudin luonteen ja kyseessä olevan henkilön käyttäytymisen perusteella on olemassa vakava ja muiden henkilöiden terveydelle merkittävä vaara, jota ei voida poistaa vähemmän rajoittavilla toimenpiteillä. --

--”

8 EpiG:n 17 §:n, jonka otsikko on ”Tiettyjen henkilöiden valvonta”, 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Henkilöt, joiden on katsottava kantavan sellaisen taudin mikrobeja, josta on tehtävä ilmoitus, voidaan asettaa tarkkailuun tai erityiseen terveystoimenpiteiden valvontaan. Tällaisille henkilöille voidaan

määrätä erityinen ilmoitusvelvollisuus, säännölliset lääkärintarkastukset ja tarvittaessa desinfiointi ja eristys heidän asuntoonsa; jos asuntoon eristystä ei voida kohtuudella toteuttaa, voidaan määrätä eristys ja elintarvikehuolto tähän tarkoitukseen tarkoitetuissa tiloissa.”

9 EpiG:n 32 §:ssä, jonka otsikko on ”Korvaus ansionmenetyksestä”, säädetään seuraavaa:

”(1) Luonnollisille henkilöille ja oikeushenkilöille sekä kauppaoikeuden mukaisille henkilöyhtiöille on korvattava ansiotyön tekemisen estymisestä aiheutuneet taloudelliset vahingot, jos ja siltä osin kuin

1. heidät on määrätty eristettäväksi 7 §:n tai 17 §:n mukaisesti,

--

ja siitä on aiheutunut ansionmenetystä.

--

(2) Korvaus maksetaan jokaiselta päivältä, jota 1 momentissa tarkoitettu viranomais määräys koskee.

(3) Työsuhteessa oleville henkilöille maksettava korvaus on määritettävä heidän säännöllisen palkkansa perusteella, sellaisena kuin siitä säädetään palkanmaksulaissa [(Entgeltfortzahlungsgesetz)], BGBl. nro 399/1974. Työnantajan on maksettava heille kuuluva korvaus yrityksen tavanomaisina palkanmaksupäivinä. Oikeus saada korvausta liittovaltiolta siirtyä työnantajalle maksamishetkellä. --

--”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

- 10 Thermalhotel Fontana on sijoittautunut Itävaltaan, jossa se harjoittaa hotellitoimintaa.
- 11 Vuoden 2020 viimeisellä neljänneksellä useat hotellin työntekijät määrättiin covid-19-testeihin, joiden tulos oli positiivinen, minkä Thermalhotel Fontana ilmoitti Itävallan terveystoimielimelle.
- 12 Koska kyseiset työntekijät asuivat Sloveniassa ja Unkarissa, kyseinen viranomais ei määrännyt heille EpiG:n säännöksissä tarkoitettuja eristystoimenpiteitä, vaan se ilmoitti asiasta näiden jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille, jotka määräisivät kyseiset työntekijät koteihinsa karanteeniin.
- 13 Kuten Itävallan hallituksen huomautuksista ilmenee, Thermalhotel Fontana jatkoi näiden karanteeniajanjaksojen aikana palkan maksamista asianomaisille työntekijöille siviililain ja työntekijöiden asemasta annetun lain (Angestelltengesetz; BGBl. nro 292/1921) merkityksellisten säännösten, sellaisina kuin ne ovat liittovaltion lain (Bundesgesetz; BGBl. I, nro 74/2019) mukaisissa toisoinnoissaan, mukaisesti, joita sovellettiin, koska heidän työ sopimukseensa sovellettiin Itävallan oikeutta.

- 14 Thermalhotel Fontana haki 1.12.2020 päivätyillä kirjeillään hallintoviranomaiselta EpiG:n 32 §:n nojalla korvausta näille työntekijöille heidän karanteenijaksojensa aikana aiheutuneesta ansionmenetyksestä ja katsoi, että näiden oikeus korvaukseen siirtyi sille, koska se oli maksanut heidän palkkansa näiden jaksojen aikana. Nämä hakemukset hylättiin 29.12.2020 tehdyillä päätöksillä.
- 15 Landesverwaltungsgericht Steiermark (Steiermarkin osavaltion hallintotuomioistuin, Itävalta) hylkäsi näistä päätöksistä nostetut kanteet perusteettomina. Kyseinen tuomioistuin totesi, että korvausvaatimukseen liitetyt asiakirjat olivat ulkomaisten viranomaisten tekemiä päätöksiä tai niiden antamia todistuksia asianomaisten työntekijöiden karanteeniin asettamisesta, ja totesi, että ainoastaan EpiG:n nojalla toteutettuun hallinnolliseen toimenpiteeseen perustuva päätös, joka aiheutti työntekijöille ansionmenetyksen, synnytti oikeuden korvaukseen kyseisen lain nojalla.
- 16 Thermalhotel Fontana teki näistä päätöksistä ylimääräiset Revision-valitukset Verwaltungsgerichtshofiin (ylin hallintotuomioistuin, Itävalta), joka on ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin, ja riitautti EpiG:n 32 §:n 1 ja 3 momentin, sellaisina kuin Landesverwaltungsgericht Steiermark on niitä tulkinut, yhteensopivuuden SEUT 45 artiklan ja asetuksen N:o 883/2004 kanssa.
- 17 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että jos EpiG:n 32 §:ssä tarkoitettu korvaus olisi luokiteltava asetuksen N:o 883/2004 3 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetuksi sairausetuudeksi, Itävallan viranomaisten ja tuomioistuinten olisi kyseisen asetuksen 5 artiklan b alakohdan mukaisesti otettava huomioon toisen jäsenvaltion antama eristysmääräys ikään kuin sen olisi antanut Itävallan viranomainen. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo kuitenkin, että näin ei ole ja että näin ollen mainittu korvaus ei kuulu kyseisen asetuksen soveltamisalaan. Se toteaa tältä osin ensinnäkin, että etuuden saaja, joka on estynyt harjoittamasta ammattitoimintaansa, saa korvauksen ansionmenetyksestä olematta välttämättä sairas, koska hänelle on voitu antaa eristysmääräys pelkän sairauden tai tartunnan epäilyn vuoksi. Toiseksi eristysmääräyksen antamisen tarkoituksena ei ole eristetyn henkilön paraneminen vaan väestön suojeleminen kyseiseltä henkilöltä saadun tartunnan leviämiseltä, eikä EpiG:n 32 §:ssä säädetyn korvauksen tarkoituksena ole korvata sairaus- tai hoitokuluja.
- 18 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo SEUT 45 artiklasta ja asetuksen N:o 492/2011 7 artiklasta, että kyseessä olevan kansallisen lainsäädännön perusteella työnantajalle maksettavan korvauksen epäsuorana edellytyksenä on, että tämän työntekijät asuvat Itävallan alueella ja että tämä edellytys merkitsee siten työntekijöiden epäyhdenvertaista kohtelua, joka perustuu välillisesti näiden kansalaisuuteen. Se toteaa tältä osin, että Itävallan viranomainen ei ole määrännyt eristykseen – erona samassa tilanteessa oleviin Itävallan alueella asuviin työntekijöihin – Thermalhotel Fontanan palveluksessa olevien kaltaisia rajatyöntekijöitä, joiden covid-19-seulontatestien tulokset ovat olleet positiivisia, Heihin on kuitenkin kohdistettu heidän asuinjäsenvaltiossaan voimassa olevien säännösten perusteella vastaavia eristystoimenpiteitä kuin ne, jotka tämä viranomainen on määrännyt ja joiden osalta EpiG:ssä ei säädetä oikeudesta saada korvausta ansionmenetyksestä. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että sillä seikalla, että työnantaja vetoaa maksettuaan näin eristettyjen työntekijöiden erääntyneet palkat kyseessä olevien työntekijöiden oikeudesta korvaukseen johdettuun oikeuteen, ei ole mitään vaikutusta tämän analyysin kannalta.

- 19 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo tällaisen erilaisen kohtelun mahdollisena oikeuttamisperusteena, että kansanterveyteen perustuva erilainen kohtelu voidaan ottaa huomioon, koska Itävallan viranomaiset voivat valvoa karanteenimääräysten noudattamista ainoastaan Itävallan alueella, jossa pandemiatilanne voi poiketa toisessa jäsenvaltiossa vallitsevasta tilanteesta. Muuna oikeuttamisperusteena voisi olla se, että Itävallan valtio on vastuussa ainoastaan Itävallan viranomaisten määräämän eristystoimenpiteen kohteena olevan työntekijän palkkatyön rajoittamisesta. Näin ollen rajatyöntekijät, joille heidän asuinjäsenvaltionsa viranomaiset ovat antaneet karanteenimääräyksen, voitaisiin ohjata kääntymään tämän valtion puoleen, jotta he voisivat hakea siellä mahdollisesti olemassa olevista korvausjärjestelmistä korvausta. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin epäilee joka tapauksessa kyseessä olevan erilaisen kohtelun oikeasuhteisuutta.
- 20 Tässä tilanteessa Verwaltungsgerichtshof on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:
- ”1) Onko korvaus, johon covid-19:ään sairastuneet tai sairastuneeksi tai tartunnan saaneeksi epäillyt työntekijät ovat oikeutettuja eristyksensä aikana ansiotyön tekemisen estymisestä aiheutuneiden taloudellisten vahinkojen vuoksi ja jonka työnantaja maksaa ensin työntekijöille, jolloin oikeus saada korvausta liittovaltiolta siirtyy työnantajalle maksamishetkellä, [asetuksen N:o 883/2004] 3 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettu sairausetus?
- 2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan kieltävästi: Onko SEUT 45 artiklaa ja [asetuksen N:o 492/2011] 7 artiklaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jonka mukaan korvaus ansionmenetyksestä, joka aiheutuu työntekijälle terveysviranomaisten määräämästä eristyksestä positiivisen covid-19-testituloksen vuoksi (jolloin työnantaja maksaa ensin korvauksen työntekijöille ja tältä osin työnantajalle syntyy hyvityssaatava liittovaltiolta), edellyttää, että kansallinen viranomainen määrää eristyksestä tartuntatauteja koskevan kansallisen lainsäädännön perusteella, joten tällaista korvausta ei makseta työntekijöille, jotka ovat rajatyöntekijöitä ja jotka asuvat toisessa jäsenvaltiossa ja joiden eristyksestä (karanteenista) määrää heidän asuinmaansa terveysviranomainen?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

- 21 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä kysymyksellään lähinnä, onko asetuksen N:o 883/2004 3 artiklan 1 kohdan a alakohtaa tulkittava siten, että valtion rahoittama korvaus, joka myönnetään työntekijöille taloudellisista vahingoista, jotka ovat aiheutuneet heidän ammattitoimintansa estymisestä heidän eristyksensä aikana covid-19:ään sairastuneeksi tai siihen sairastuneeksi tai tartunnan saaneeksi epäiltyinä henkilönä, on kyseisessä säännöksessä tarkoitettu ”sairausetus” ja kuuluu näin ollen kyseisen asetuksen soveltamisalaan.
- 22 Tältä osin on muistutettava, että asetuksen N:o 883/2004 soveltamisalaan kuuluvien etuuksien ja sen soveltamisalan ulkopuolelle jäävien etuuksien välinen ero perustuu ennen kaikkea kunkin etuuden tunnusomaisiin osatekijöihin ja erityisesti etuuden tavoitteisiin ja myöntämisedellytyksiin eikä siihen, pidetäänkö etuutta kansallisessa lainsäädännössä sosiaaliturvaetuutena (tuomio 15.7.2021, A (Julkinen terveydenhuolto), C-535/19, EU:C:2021:595, 28 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 23 Unionin tuomioistuimen vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee siten, että etuutta voidaan pitää sosiaaliturvaetuutena, jos yhtäältä sen myöntäminen etuudensaajille perustuu tiettyyn laissa määriteltyyn asemaan kaikesta yksilöllisestä tarveharkinnasta riippumatta ja jos toisaalta etuus liittyy johonkin asetuksen N:o 883/2004 3 artiklan 1 kohdassa nimenomaisesti mainittuun vakuutustapahtumaan. Nämä kaksi edellytystä ovat kumulatiivisia (tuomio 15.7.2021, A (Julkinen terveydenhuolto), C-535/19, EU:C:2021:595, 29 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 24 Edellisessä kohdassa mainitun ensimmäisen edellytyksen osalta on huomautettava, että se täyttyy, jos etuus myönnetään sellaisten objektiivisten kriteerien kannalta, jotka täytyessään synnyttävät oikeuden etuuteen siten, ettei toimivaltainen viranomainen voi ottaa huomioon muita henkilökohtaisia olosuhteita (tuomio 15.7.2021, A (Julkinen terveydenhuolto), C-535/19, EU:C:2021:595, 30 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 25 Nyt käsiteltävässä asiassa on todettava, että mainittu ensimmäinen edellytys täyttyy, koska pääasiassa kyseessä oleva etuus myönnetään laissa määriteltyjen objektiivisten kriteerien perusteella ottamatta huomioon työntekijöiden muita henkilökohtaisia olosuhteita kuin heidän määräämisensä eristykseen ja heidän tavanomaisen palkkansa määrää.
- 26 Tämän tuomion 23 kohdassa mainitusta toisesta edellytyksestä on muistutettava, että kyseisen asetuksen 3 artiklan 1 kohdan a alakohdassa mainitaan nimenomaisesti ”sairausetuudet”.
- 27 Tältä osin unionin tuomioistuin on todennut, että kyseisessä säännöksessä tarkoitettujen ”sairausetuuksien” keskeisenä tavoitteena on potilaan parantaminen siten, että hänelle annetaan hänen terveydentilansa kannalta tarpeelliset hoidot, ja siten ne kattavat vakuutustapahtuman, joka liittyy johonkin sairautentilaan (tuomio 15.7.2021, A (Julkinen terveydenhuolto), C-535/19, EU:C:2021:595, 32 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 28 Näin ei kuitenkaan ole EpiG:n 32 §:ssä säädetyn kaltaisen korvauksen osalta.
- 29 Tällaisen korvauksen saamiseksi on nimittäin yhtäältä merkityksentöntä, onko EpiG:hen perustuvan eristystoimenpiteen kohteena oleva henkilö todella sairas vai ei tai onko nyt käsiteltävässä asiassa covid-19-tautiin liittyvä riski toteutunut vai ei, koska henkilön eristykseen määräämiseen riittää, että hänen epäillään olevan sairastunut covid-19:ään tai saaneen sen tartunnan. Toisaalta eristystä, jonka noudattamiseen tämän korvauksen on tarkoitus kannustaa, ei määrätä eristetyn parantamiseksi vaan väestön suojelemiseksi viimeksi mainitun aiheuttamalta tartunnalta.
- 30 Edellä todettujen seikkojen perusteella ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 883/2004 3 artiklan 1 kohdan a alakohtaa on tulkittava siten, että valtion rahoittama korvaus, joka myönnetään työntekijöille taloudellisista vahingoista, jotka ovat aiheutuneet heidän ammattitoimintansa estymisestä heidän eristyksensä aikana covid-19:ään sairastuneina tai sairastuneeksi tai tartunnan saaneeksi epäiltyinä henkilöinä, ei ole kyseisessä säännöksessä tarkoitettu ”sairausetuus”, eikä se näin ollen kuulu kyseisen asetuksen soveltamisalaan.

Toinen kysymys

- 31 Kun otetaan huomioon ensimmäiseen kysymykseen annettu kielteinen vastaus, on vastattava toiseen kysymykseen, jolla ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, onko SEUT 45 artiklaa ja asetuksen N:o 492/2011 7 artiklaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä

- jäsenvaltion säännöstölle, jonka mukaan korvaus ansionmenetyksestä, joka aiheutuu työntekijälle tämän määräämisestä eristykseen positiivisen covid-19-testituloksen vuoksi, edellyttää, että kyseisen jäsenvaltion viranomaisen määrää eristyksestä kyseisen säännösten perusteella.
- 32 Tältä osin on muistutettava, että SEUT 45 artiklan 2 kohdassa määrätään, että työntekijöiden vapaa liikkuvuus merkitsee, että kaikki kansalaisuuteen perustuva jäsenvaltioiden työntekijöiden syrjintä työsopimusten tekemisessä sekä palkkauksessa ja muissa työehdoissa poistetaan.
- 33 SEUT 45 artiklassa vahvistettu yhdenvertaisen kohtelun periaate konkretisoituu myös asetuksen N:o 492/2011 7 artiklan 2 kohdassa, jossa täsmennetään, että jäsenvaltion kansalaisen on työntekijänä saatava muiden jäsenvaltioiden alueella samat sosiaaliset ja verotukseen liittyvät edut kuin kotimaisten työntekijöiden (tuomio 28.4.2022, Gerencia Regional de Salud de Castilla y León, C-86/21, EU:C:2022:310, 29 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 34 Unionin tuomioistuin on katsonut lisäksi, että mainitun asetuksen 7 artiklan 2 kohtaa sovelletaan erotuksetta sekä vastaanottavassa jäsenvaltiossa asuviin siirtotyöläisiin että rajatyöntekijöihin, jotka tekevät palkkatyötä viimeksi mainitussa jäsenvaltiossa mutta asuvat toisessa jäsenvaltiossa (tuomio 2.4.2020, Caisse pour l'avenir des enfants (Rajatyöntekijän puolison lapsi), C-802/18, EU:C:2020:269, 26 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 35 Asetuksen N:o 492/2011 7 artiklan 2 kohdalla työntekijän asemassa oleviin muiden jäsenvaltioiden kansalaisiin ulotettu sosiaalisen edun käsite kattaa kaikki työsopimukseen liittyvät tai siihen liittymättömät edut, jotka tunnustetaan yleensä kotimaisille työntekijöille pääasiallisesti näiden objektiivisen työntekijäaseman perusteella tai pelkästään sillä perusteella, että näiden vakinainen asuinpaikka on valtion alueella, ja käsitteen laajentamisella niin, että se ulottuu työntekijän asemassa oleviin muiden jäsenvaltioiden kansalaisiin, voidaan näin ollen katsoa helpotettavan heidän liikkumistaan unionin alueella ja näin heidän kotoutumistaan vastaanottavaan jäsenvaltioon; mainitussa säännöksessä olevaa viittausta sosiaalisiin etuihin ei voida tulkita suppeasti (tuomio 16.6.2022, komissio v. Itävalta (Perhe-etuuksien indeksointi), C-328/20, EU:C:2022:468, 95 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 36 On katsottava, että EpiG:n 32 §:ssä tarkoitettuna kaltainen korvaus on tällainen ”sosiaalinen etu”. Tämän pykälän 1 momentin sanamuodon mukaan se nimittäin maksetaan muun muassa tämän lain nojalla eristetyille henkilöille heidän ammattitoimintansa estymisestä aiheutuneiden taloudellisten vahinkojen perusteella.
- 37 Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että SEUT 45 artiklan 2 kohtaan ja asetuksen N:o 492/2011 7 artiklan 2 kohtaan otetulla yhdenvertaisen kohtelun säännöllä ei kielletä ainoastaan kansalaisuuteen perustuvaa ilmeistä syrjintää vaan myös kaikki sellaiset peitellyn syrjinnän muodot, joissa tosiasiallisesti päädytään samaan lopputulokseen muita erotteluperusteita soveltamalla. Näin ollen kansallisen oikeuden säännöstä, vaikka sitä sovellettaisiin kansalaisuudesta riippumatta, on pidettävä välillisesti syrjivänä, jos sen vaikutukset voivat kohdistua sen ominaislaadun vuoksi enemmän työntekijöihin, jotka ovat muiden jäsenvaltioiden kansalaisia, kuin kotimaisiin työntekijöihin ja jos säännöksellä saatetaan sen vuoksi kohdella ensiksi mainittuja huonommin, jollei se ole objektiivisesti perusteltua ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään (tuomio 8.12.2022, Caisse nationale d'assurance pension, C-731/21, EU:C:2022:969, 31 ja 32 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 38 Pääasiassa on selvää, että EpiG:n 32 §:ssä tarkoitettu korvaus myönnetään vain henkilöille, jotka on eristetty tämän lain ja erityisesti sen 7 ja 17 §:n nojalla. Ennakkoratkaisupyyntöstä ilmenee, että näin eristetyt henkilöt asuvat yleensä Itävallan alueella. Sitä vastoin pääasiassa kyseessä olevia rajatyöntekijöitä, jotka asuvat toisessa jäsenvaltiossa, ei ole eristetty kyseisen lain nojalla vaan heidän asuinvaltionsa terveyslainsäädännön nojalla. Näin ollen heidän eristyksestään aiheutuneita taloudellisia vahinkoja ei korvata kyseisen 32 §:n nojalla.
- 39 Kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin korostaa, tästä seuraa, että oikeus saada kyseistä korvausta liittyy välillisesti Itävallan alueella asumista koskevaan edellytykseen. Tämän tuomion 37 kohdassa mainitusta oikeuskäytännöstä johtuvien perusteiden mukaisesti edellytys asumisesta tämän jäsenvaltion alueella merkitsee oikeuttamisperusteen puuttuessa välillistä syrjintää siltä osin kuin se voi luonteensa johdosta vaikuttaa enemmän siirtotyöläisiin kuin kotimaisiin työntekijöihin ja edellytyksellä saatetaan siis kohdella erityisesti ensiksi mainittuja epäedullisemmin (ks. vastaavasti tuomio 2.4.2020, PF ym., C-830/18, EU:C:2020:275, 31 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 40 Tähän päätelmään ei vaikuta se, että EpiG:n 32 §:n 3 momentin nojalla juuri niiden työntekijöiden työnantajat, joihin on tämän lain nojalla kohdistettu eristystoimenpide, ovat velvollisia maksamaan heille korvauksen, ja näillä on tästä syystä saatava valtiolta, kun taas sellaisten rajatyöntekijöiden osalta, jotka on eristetty toisen jäsenvaltion terveyslainsäädännön nojalla, näillä työnantajilla ei ole EpiG:n perusteella oikeutta saada korvausta Itävallan valtiolta sen palkan osalta, jota ne maksavat viimeksi mainituille heidän eristyksensä aikana.
- 41 Unionin tuomioistuin on nimittäin todennut, että työntekijöiden vapaata liikkuvuutta koskevat säännöt voitaisiin helposti sivuuttaa, jos jäsenvaltiot voisivat niissä asetettujen kieltojen välttämiseksi pelkästään säätää työnantajille palveluksessaan olevaa työntekijää koskevia sellaisia velvoitteita tai ehtoja, jotka – mikäli ne koskisivat työntekijää suoraan – rajoittaisivat vapaata liikkuvuutta koskevan oikeuden käyttämistä, johon työntekijä voi tukeutua SEUT 45 artiklan nojalla (ks. vastaavasti tuomio 4.9.2014, Schiebel Aircraft, C-474/12, EU:C:2014:2139, 26 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 42 Tämän tuomion 37 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä tarkoitetun oikeuttamisperusteen osalta ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ja Itävallan hallitus mainitsevat kansanterveyden tavoitteen siltä osin kuin ansionmenetyksestä eristysaikana maksettavan korvauksen tarkoituksena on eristysmääräyksen, jonka terveysviranomaiset ovat antaneet tartuntamäärien vähentämiseksi, noudattamisen kannustaminen. Tässä yhteydessä korvaus ainoastaan EpiG:n nojalla annetuista eristysmääräyksistä on perusteltua sen vuoksi, että tällaisten toimenpiteiden noudattamista voidaan valvoa vain kyseisen valtion alueella.
- 43 Tässä yhteydessä on tosin katsottava, että on kansanterveyden edun, joka mahdollistaa SEUT 45 artiklan 3 kohdan mukaisesti muun muassa työntekijöiden vapaan liikkuvuuden rajoittamisen, mukaista, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisia eristysmääräyksiä annetaan ja että korvauksen maksamisesta säädetään niiden noudattamisen kannustamiseksi.
- 44 Se, että korvaus maksetaan ainoastaan kansallisen lainsäädännön – tässä tapauksessa EpiG:n – nojalla eristetyille henkilöille, mutta ei siirtotyöläisille, jotka ovat asuinjäsenvaltionsa voimassa olevien terveystoimien perusteella joutuneet eristetyiksi, ei kuitenkaan ole ilmeisen soveltuvaa tämän tavoitteen saavuttamiseksi. Tällaisille siirtotyöläisille maksettava korvaus olisi nimittäin yhtä lailla omiaan kannustamaan heitä noudattamaan heille kansanterveyden nimissä annettua eristysmääräystä. Lisäksi siltä osin kuin on kyse

mahdollisuudesta valvoa eristyksen noudattamista, vaikuttaa siltä – jollei ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen suorittamasta tarkistuksesta muuta johdu –, että EpiG:n 32 §:ssä tarkoitettu korvaus myönnetään etuuteen oikeutetuille henkilöille siitä syystä, että heille on annettu eristysmääräys, eikä sillä perusteella, että he ovat noudattaneet sitä.

- 45 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ja Itävallan hallitus esittävät myös mahdollisena oikeuttamisperusteena, että korvaus ainoastaan EpiG:n nojalla eristetyille henkilöille johtuu siitä, että Itävallan valtio on vastuussa vain näihin henkilöihin nähden eristyksen aiheuttamasta ammattitoiminnan estymisestä ja että asuinjäsenvaltionsa terveyslainsäädännön perusteella eristetyt siirtotyöläiset voivat kääntyä kyseisen jäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten puoleen vedotakseen mahdolliseen oikeuteensa saada korvausta kyseisen valtion lainsäädännön perusteella.
- 46 Tällaiset perustelut eivät kuitenkaan sellaisenaan liity erityiseen tavoitteeseen, jolla voitaisiin oikeuttaa työntekijöiden vapaan liikkuvuuden rajoittaminen. Siltä osin kuin se perustuu, kuten muun muassa Tšekin hallitus huomauttaa, pyrkimykseen rajoittaa EpiG:n 32 §:ssä tarkoitettua korvauksen taloudellisia kustannuksia, on muistutettava, että vaikka valtion talousarvioon liittyvät näkökohdat voivat olla jäsenvaltion sosiaalipoliittisten ratkaisujen perustana ja vaikuttaa niiden sosiaalista suojelua koskevien toimenpiteiden luonteeseen tai laajuuteen, joita se haluaa toteuttaa, ne eivät kuitenkaan sellaisinaan ole tällä politiikalla tavoiteltu päämäärä, eikä niillä näin ollen voida perustella siirtotyöläisiin kohdistuvaa syrjintää (tuomio 20.6.2013, Giersch ym., C-20/12, EU:C:2013:411, 51 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 47 Tässä yhteydessä on todettava, että – kuten Itävallan hallitus väittää – vaikka eristysmääräyksistä, joita ei ole annettu EpiG:n 32 §:n perusteella, aiheutunutta ansionmenetystä koskevan korvauksen epäämisen tarkoituksena on välttää sellaisten siirtotyöläisten perusteettomat edut, jotka saavat myös asuinjäsenvaltiossaan korvauksen kyseisen valtion toimivaltaisten viranomaisten määräämästä eristyksestä, tällainen epääminen ylittää sen, mikä on välttämätöntä tällaisen ylikompensaation välttämiseksi. Kuten komissio on todennut, tämän mahdollisuuden välttämiseksi riittää, että Itävallan viranomaiset ottavat korvausta myöntäessään huomioon toisen jäsenvaltion lainsäädännön nojalla jo maksetun tai maksettavan korvauksen ja tarvittaessa alentavat myöntämänsä korvauksen määrää.
- 48 Edellä todettujen seikkojen perusteella toiseen kysymykseen on vastattava, että SEUT 45 artiklaa ja asetuksen N:o 492/2011 7 artiklaa on tulkittava siten, että ne ovat esteenä jäsenvaltion säännöstölle, jonka nojalla korvauksen myöntäminen työntekijöille positiivisen covid-19-testituloksen perusteella määrätystä eristyksestä aiheutuneesta ansionmenetyksestä edellyttää sitä, että kyseisen jäsenvaltion viranomainen antaa eristysmääräyksen kyseisen säännösten nojalla.

Oikeudenkäyntikulut

- 49 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (seitsemäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) **Sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta 29.4.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 883/2004 3 artiklan 1 kohdan a alakohtaa**

on tulkittava siten, että

valtion rahoittama korvaus, joka myönnetään työntekijöille taloudellisista vahingoista, jotka ovat aiheutuneet heidän ammattitoimintansa estymisestä heidän eristyksensä aikana covid-19:ään sairastuneina tai sairastuneeksi tai tartunnan saaneeksi epäiltyinä henkilöinä, ei ole kyseisessä säännöksessä tarkoitettu ”sairausetuus”, eikä se näin ollen kuulu kyseisen asetuksen soveltamisalaan.

- 2) **SEUT 45 artiklaa ja työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta unionin alueella 5.4.2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 492/2011 7 artiklaa**

on tulkittava siten, että

ne ovat esteenä jäsenvaltion säännöstölle, jonka nojalla korvauksen myöntäminen työntekijöille positiivisen covid-19-testituloksen perusteella määrätystä eristyksestä aiheutuneesta ansionmenetyksestä edellyttää sitä, että kyseisen jäsenvaltion viranomaiset antaa eristysmääräyksen kyseisen säännösten nojalla.

Allekirjoitukset